

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Caput I. Mandat Summus Pontifex semel & iterum, accuret conversionem
Theodori Bezæ: cum eo in colloquium venti sæpius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

VITÆ
 B. FRANCISCI
 SALESII
 PARS TERTIA,

intervallum complectens inter-
 medium ab expeditione Gebennen-
 si, ad inaugurationem usque
 Episcopalem.

CAPUT I.

*Mandat Summus Pontifex semel & ite-
 rum, accuret conversionem Theodori
 Beza: cum eo in colloquio
 venit sapius.*

SECTIO I.

QUOTQUAM cum ad modum o-
 peribus Justi benedixerat Dominus,
 propriis illum factis exaltans, labo-
 rumque ejusdem fructus multipli-
 cans; ecce tibi Summus Pontifex,
 spectabilis ille moderator Ecclesie, idemque se-
 cundum

cundum Deum, supremus illius administrator & caput, ultro Breve Apostolicum dat ad Franciscum, quo præmissâ gratulatione de lætissimis successibus deque divina munificentia in ipsius laboribus honestandis, mandat in eam omnino curam incumbar, ut Theodorum Bezam, Gebennensem Archiministrum ad sanctam orthodoxam Ecclesiam revocet. Opus sanè tanti Viri studio dignissimum erat; at idem plenissimum periculi: cum enim compertissimum esset, Franciscum pro omnium acerrimo heterodoxie insectatore haberi, dubitabat nemo, quin formidolosis certaminibus compluribus objecturus caput esset, si adiret Gebennam: at is intrepidus, simul obtemperare Summo Pontifici statuit, simul ad obeundum martyrium Domino Deo se se offert. Ergo dimicationem illam, cujus jam tumultus animo prospiciebat, mente tranquillissimâ suscepit, in memoriam revocans, nec sine gestientis animi sensu, illud Domini sui: *Eritis odio omnibus propter nomen meum.* (a)

Ita comparatus animo, Gebennam cum pervenisset, nihil ei potius fuit, quam ut ad hominem adiret cujus causâ advenerat: admissus, familiarem illam suam comitatem adhibens, sic eum compellat: Non huc usque sic me à mortalium ceterorum consortio subduxi, Vir Clarissime, ut non de tua eruditione eloquentiâque audierim. Adjunt autem vulgò, idque nunc ipse experior, inter ceteras egregias dotes, illam in te elucere, quòd humanissimè excipis eos, qui ad te officii causâ ventitent, & ingentis observantiæ significatione erga eosdem uteris. Id adeò me mo-

(a) LUC. 21.

vit, ut ad te venirem, aperirémque tibi intimos “
 animi mei sensus: te vicissim eam animi mei in- “
 ductionem aequi boni consulturum puto, atque “
 adeò quid de his quæ tibi propositurus sum sen- “
 tias, candidè declaraturum. “

Ad hæc Beza: Tibi verò, Domine mi, debeo,
 qui sic mecum agas: neque enim quidquam tanti
 facio, quanti candorem, sinceritatè que: proin-
 de expone sanè fidenter, quid cupias; ego tibi satis-
 facere conabor. Illud igitur ex te quæro, inquit “
 Franciscus, Possuntne sempiternam salutem as- “
 sequi, qui Romanæ Ecclesiæ doctrinam & insti- “
 tuta sequuntur? Hæc interrogatio cùm improvi- “
 sa accidisset, homo perturbatus tantulum sibi spa- “
 tii concedi postulavit ad respondendum. Ergo “
 secretius cubiculum ingressus, concitatori gressu “
 inambulare audiebatur, ut mos eorum est, qui dif- “
 ficile quiddam ac perplexum, animo volutant: “
 mox, post quartam circiter horæ partem egressus, “
 hand dubitanter professus est, Posse utique Roma- “
 næ Ecclesiæ affectas vitam beatam consequi; cùm “
 Romana Ecclesia mater sit Ecclesiarum. Cur “
 ergo, excipit Vir Dei, tantum cruoris tum in “
 Gallia, tum locis aliis effudistis, ad sectam ve- “
 stram, quam Reformatam Religionem vocatis, “
 stabiliendâ? quor sum tam multa incendia Tem- “
 plorum? quor sum tam multæ sacrorum loco- “
 rum everisiones, tam multæ disturbanceones alta- “
 rium, tot seditiones, tot bella? Hic vero inge- “
 miscens infelix, voce tremulâ, ac minimè sibi “
 constanti, Quoniam, inquit, in illa vestra Ro- “
 mana Ecclesia animas impeditis, implicatisque, “
 qui “

„ qui opera bona ad vitam illam beatam promittendam necessaria esse traditis; nos autem et
 „ minimè necessaria esse dicimus, sed congruenter tantùm ad fidem adjici. Ex illa autem vestra necessitate, quam populorum humeris imponitis, incommoda plurima gravissimàque consistunt: putant enim illi, faciendum sibi esse necessariò, ut in iisdem operibus bonis se exercerant: n̄ faxint, faciunt contra id quod præscribitur conscientia: ac sic, dictamen illud violando demanantur; idcirco, Religionem nostram infirmam tuimus, quæ iter cœli planum facit.

„ Atqui, inquit Doctor Catholicus, non ad vestris, hac vestrâ persuasione agi homines in labyrinthos tam perplexos, ut vix ac ne vix quidem expedire se ullus, ex eis queat. Etenim negant opera bona necessaria ad vitam beatam acquirendam esse, quid est aliud, quàm pessumdare leges omnes naturales, humanas, divinas: cum hæc postremæ & sempiternos cruciatus intermiserintur refractariis infidelibusque, & sempiternam mercedem promittant iis, qui leges eas constanter observaverint? Constat quidem certè, mortuam caritatem esse in illius animo, qui operam dare detrectat operibus bonis, qui cum fide quam profiteretur, consentiant: neque enim, si vigeret, posset fieri, quin vim suam in exercendis exereret. *Satagite*, (monitum est S. Petri) *ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* (b) Confirmat id ipsum dogma fidei, sacrosancta Synodus Tridentina, (c) anathema dicens iis, qui dixerint opera bona
 (b) 2. Petri 1. (c) sess. 6. can. 24.

fructus solummodò, & signa esse justificationis
adeptæ, non autem ipsius augendæ causam.

Neque verò satis est ad summam illam felicitatem adipiscendam, prosteri, Christum Jesum mortem nostrâ causâ pertulisse: neque enim mors illa, quantumlibet sufficiens, operatur quidquam in illius gratiam, qui non filii Dei meritum per bona opera quæ exercent, applicet sibi propriè: ex iis rectè factis aptum est summum munus ac beneficium sempiternæ felicitatis, repræsentandum scilicet iis, qui usque in finem perseveraverint in bonis operibus, juxta oraculum illud supremi Judicis: (d) *Tunc reddet (filius hominis) unicuique secundum opera ejus.* Nec te latet, quid idem ille supremus Juxta Apostolis suis tradiderit de extrema sententia ferenda, decretorio illo die: in ea sententia nihil quidquam exprimitur de peccatis, quæ scilicet quisque perpetraverit: ait tantum Christus, ablegaturum se in barathrum improbos, idcirco quòd bona opera exercere neglexerint. (e) *Discedite, dicet, maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & Angelis ejus: esurivi enim, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non dedistis mihi potum: hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non cooperuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me.* Ex quo liquet, rebelles illos idcirco æternis rogis addici, quòd operibus bonis operam dare renuerint: quæ quidem si non essent necessaria, ut adstruitis, sed tantum ex decoro exercerentur; cur tandem tam horribilia sup-

(d) *Matth. 25.* (e) *Ibidem.*

„ plicia constituerentur iis, qui illa prætermis-
 „ sent? Hæc, Vir Clarissime, aliquando tibi ob-
 „ cientur, & severè quidem, ab eo qui te jam-
 „ dem consilii sui commonefecit: ac si ex ip-
 „ tunc percunctabere, Quandònam horum
 „ commonefecerit? respondebit utique, (sic enim
 „ se facturum declaravit) tum mentem suam
 „ voluntatem declaratam tibi fuisse, cum ex
 „ hæc audisti: *Qui vos audit, me audit; & qui*
 „ *vos spernit, me spernit.* (f)

Hic verò homo perditus, fronte obstinatione
 cum quod opponeret non haberet, tamen si de-
 rabat satis, se suo ipsius judicio convictum esse
 non modò tamen non acquievit, sed etiam exca-
 descens iracundiâ, nullâ reverentiâ hospitis, erupit
 in convitia. At Franciscus, egregius domitor
 versatusque jampridem insigniter, in frangendo
 animi motibus, neque minùs in procella, quàm
 tranquillitate continendis; quantâ constanti-
 mentisque firmitate cum nequissimo hæretico
 quatuorve horas dimicaverat, tantâ animi æqui-
 rate contumelias illas tulit: & delirum senem
 „ gulari quadam mansuetudine compellans, No-
 „ huc, inquit, me contuli, Vir Cl. ut agritudine
 „ tibi afferrem, sed ut candidè exponerem tibi
 „ omnes dubitationes meas, de iisque quæ
 „ sentires, ex te discerem: sed, contrâ quàm puta-
 „ veram, video omnem tecum agendi facultate
 „ tem illâ tuâ impotentiâ mihi præripi. Ecce
 hanc orationem collegit se tantulum homo per-
 turbatus, excusans studium ardentissimum Re-

(f) Luc. 10.

gionis, quam vocabat, suæ, propugnandæ, quod quidem paulùm trans urbanitatis fines mentem suam abripuisset; flagitavitque, ut ad se aliàs adire Franciscus ne gravaretur.

Vix egressus ex Bezæ ædibus fuerat, cum ipsi in aurem insusurratur, orthodoxum quendam ibidè Gebennæ periculoso morbo implicitum magnoperè ipsius operâ egere. At is ut occasionem omnem non modò arripiebat, sed etiam sectabatur usurpandæ caritatis, zelo salutis proximi, imminentis suo capiti periculi formidinem superante; ad eum pergit continuò, spretòque mortis discrimine bonum virum Sacramentis procurat, animat ad extremum agonem, tum recedit, optimo & fidelissimo Domino gratias agens, qui tam suaviter cuncta disposuisset in ægroti illius utilitatem, qui cariturus utique fuisset præsidii tali tempore maximo perè necessariis, nisi suavissima illa providentia in illius salutem sempiternam invigilasset.

Ubi primùm Tononum se receperat, rationem sibi reddendam putavit Summo Pontifici gestionis sibi demandatæ ab eo provinciæ: de ea hunc in modum ad eum scripsit:

Beatissime Pater, Theodorum Bezam con-
 veni, (ut mihi Vestra Sanctitas præscripserat)
 feriâ tertiâ post Pascha. Illum initio satis facilem
 nactus sum: verùm, ubi penitè illius animi
 sentia exploravi, cor inveni planè faxeum, corroboratâ
 jam annorum complurium intervallo
 pertinaciâ. Si quo tamen modo fieri posset, ut
 Gebennæ haberetur cum Calvinisticis Ministris
 publica concertatio de Vestræ Sanctitatis

H

con-

„ consensu, rediret fortè postliminò ad S. Eccle
 „ am : & in rebus quidè difficilibus iisdem, & m
 „ gni momenti, non nihil dandum aleæ, Beatiss
 „ me Pater, cum præsertim annum hunc glorio
 „ coronaverit Dominus in misericordia & m
 „ rationibus cælestium benedictionum : pop
 „ lis hæreticis, vicinis rebellis urbis illius, festina
 „ tibus ingredi turmatim in caulas Ecclesiæ, cu
 „ tu supremus Pastor es. Quale verò spectac
 „ lum! *cæci vident, claudi ambulant, surdi audiunt,*
 „ *tui resurgunt, fugantur dæmones, pauperes evan
 „ lizantur.* (g) Exit Jonas de ventre ceti : ex
 „ ex Ægypto Israëlita : educitur Daniel de
 „ leonum : reddit infernus eos, quos voraverat
 „ mare rubrum sicco vestigio mystici filii Ihu
 „ trajiciunt : ita, Beatissime Pater, hæc te ma
 „ consolatio, cuncta hæc fieri in diebus tuis. Qu
 „ obrem vehementer à Vestra Sanctitate pe
 „ mus, operi huicce Christiano imprimis fav
 „ dignetur, Apostolicâ suâ benedictione nos
 „ petiando.

Huac in modum, granum sinapi, quod apud
 ros Palæstinósque *minimum est omnibus seminibus*
 crevit tantoperè, ut factum sit *arbor, cujus in ramis*
volucres cæli habitent : (h) hoc est, verbum Evange
 tam digni operarii ministerio mitos fecit prog
 fus in mentibus, quietémq; attulit populis jam
 in erroris nocte, inque umbra mortis sedentibus.

SECTIO II.

DUM tot victoriæ, totque triumphi à sancto
 Viro de tetra dæmone, de mundo, de carne
 (g) *Matth. II.* (h) *Matth. I3.*

repotabantur, optimum factu visum eidem, tum
 sermone, tum etiam scripto commentariolo tan-
 quam ob oculos publicè & palàm ponere cuilibet,
 quàm absurda esset hæreticorum nequitia, circa
 capita quæ in controversiam vocabantur, affin-
 gentium passim eruditissimo Doctore inepta com-
 plura, famolòsque libellos spargentium. Ergo En-
 chiridiolum evulgavit, quod & perlegeretur pri-
 vatim ab iis, qui certis de causis nondum audebant
 de superiori loco ad populum verba facientem au-
 dire, & distribueretur publicè in alios. Illius au-
 tem efficacitas tanta fuit, ut caliginem discussit
 compluribus, mentèsque adversus blasphemam
 hæreticorum impietatem inflammaverit sic, ut
 non pauci apertis oculis ad veritatis eo in libello
 affulgentis radios, capessiverint sanam doctrinam,
 fidemque orthodoxam. In iis fuit inter primos
 Tononæsum Syndicorum, quos vocant, prima-
 rius: is ad Franciscum adiit, ultròque se ipsi per-
 misit, fassus convictum se argumentis & rationi-
 bus quas proposuisset, agnovisse denique quæcun-
 que tradat Sancta Romana Ecclesia, verissima esse.
 atq; adeò paratum se cum non paucis aliis esse, ad
 id ipsum publicè solenni cerimoniam profutendum.
 Et accipiendum quod offerebatur, censuit incen-
 sus hæresis profligator; cum præsertim dubium
 non esset, quin momenti plurimum habitura esset
 ad rem orthodoxam talis Viri, qui publicam au-
 thoritatem cum laude exercebat, ad Ecclesiam
 transitio. Verùm res difficultate non caruit: quo
 die ex condicto manipulum illum candidatorum
 fidei, ad eadem sacram ductabat lætus successu

Myſtagogus, comitantibus quotquot Catholici
 jam erant, adverſariorum primarii partim iracundi
 diâ perciti, partim rubore luſſuſi, plebeculam con-
 citant ad tumultum: hinc repentina in tranſeuntium
 lapidatio. Hic verò vel maximè enituit candidiſ-
 ſimæ animæ tranquillitas: nam nihil perturbavit
 animo, ad ſeditioſos ſe Franciſcus obvertens, tanta
 ſuavitate juxta, & efficacitate furentem turbam
 compellavit, ut tanquam olim mortalium Maſ-
 ſter in horto illo Oliveti, dejecerit non corpora
 ille quidem ſed corda cunctorum: ſicque frege-
 eorum furores, vociferationes, impetum, ut in
 ſeditionis auctores fateri coacti ſint, Thaurmar-
 gum Doctorem illum Catholicum eſſe.

Quanta verò fuerit Neophytorum illorum
 ultatio, ex eo fieri conjectura poteſt, quòd cum
 tibus ſibi gratulari poſſe non putarent. quòd ſibi
 tum à Domino tributum donum eſſet; ex inimitabili
 quodam gaudio, ſcripſerint ultro ad Summum
 Pontificem, quòd ne ullus deinceps dubitaret, quòd
 ſolida ac minimè fucata ſua ad fidem orthodoxam
 converſio foret: proinde ſe ſuarum partium
 putaviſſe, profiteri, ſe in perpetuum Summo
 ſtori, Patrique Sanctæ Eccleſiæ parituros: roga-
 tes præterea ſuppliciter, tueri ne dedignaretur
 os ſuos, iis præſidiis maximè indigentes, imper-
 riſſe ſibi Apoſtolicam benedictionem. Affec-
 runt mirum in modum hæc literæ Pontificem: pro
 inde ad eum cujus operæ ac labori ſecundùm Deum
 um debebantur tam læti ſucceſſus, hoc eſt,
 Franciſcum, iterum ſcripſit in hanc ſententiam.
 „ Dilecte fili, Salutem & Apoſtolicam benedictionem

tionem. Cognovimus ex tuis literis, quis tuus
 zelus sit, quod studium ad propagandam fidem,
 ad salutem animarum accurandam, & ad redu-
 cendam in caulas ovem illam perditam. (Theo-
 dorum Bezam intelligit Pontifex) Ista tua ora-
 tio dignissima est servo Dei, in partem & por-
 tionem illius hæreditatis vocato: ac tamen si neg-
 otium illud, cuius exitum avidius expectamus,
 sit, ut scribis, difficillimum; tamen, quoniam o-
 pus Dei est, cuius misericordiã nitimur, horta-
 mur te ad id persequendum, & ad curam illam
 nullo modo abjiciendam. Quod ad illos po-
 pulos attinet, qui tam ardentè restitui fidei or-
 thodoxæ exercitationes in patria sua cupiunt,
 scribemus quod opus est: & dum tu quod in te
 erit in rem eam conferes, nos tibi paternam no-
 stram benedictionem impertimur. 29. Maji,
 1597.

Literis iis acceptis, nihil potius Francisco fuit,
 quàm ut Bezam conveniret denuo. Admissus ad
 colloquium, secundùm officia verborum, & præ-
 fationem honoris, librum qui in mensa Ministri
 erat, cum, ut fit, aperuisset homo perditè cotumax;
 Augustini vestri, inquit, hæc sunt: at ego haud il-
 lum magni facio. Quidnã verò? inquit Catholi-
 cus Doctor. Quoniam, subjicit Calvinista, do-
 cet hominem cooperari posse gratiæ motibus,
 quibus Deus humanam voluntatem sollicitet, &
 ad se trahat: ego verò alia omnia sentio. Atqui
 (excipit Franciscus, expertus jam pridem, quàm
 facile sit suaves jucundâsque divinæ gratiæ per-
 motiones sequi consentiendo) sana verâque do-

» cetera illa S. Augustini est : ac si considerare ip
 » rem voles, ut libratores horologiorum illas su
 » machinas ita aptant initio, ut horas singulas o
 » urnas nocturnasq; indicet & metiantur suis me
 » tibus, qui motus primùm inchoati pergunt de
 » de horas easdē designare ex vi primi librame
 » illius, sic, ut absque primo eo motu foret, ceter
 » prorsus inertia & inutilia essent : sic mentes
 » Deus primùm quidem ad cordis compunctio
 » nem invitat ; quod invitamentum si ipsa seque
 » tur, divinæ gratiæ cooperatur, atque adeò si vult
 » decurrat gradus alios omnes justificationis : ha
 » tamen discrimine, quòd in horologio quidem
 » si semel pondera rotulasque aptè disposuerit
 » brator quem diximus, illa horarum partitio
 » qualiter procedat necesse est ; in justificatione
 » autem, quoniam Domino Deo constitutum est
 » vim nullam, hominum afferre libertati ; resistit
 » re illius impulsionebus penès nos est. Non enim
 » ferreis uncis, aut catenis trahit nos Deus tanquam
 » tauros aut bubalos : sed *in funiculus Adam, in ro
 » culis caritatis, (i)* blandientis potiùs in morem
 » quàm per vim adducens, ita ut humanum cor
 » cui naturalis libertas est, ad se adducat invita
 » mentis quibusdam suavibus, eidemq; mirum in
 » modum congruentibus ; juxta illud Jeremias
 » *In charitate perpetua dilexi te ; ideo attraxi te, mis
 » rans. (k)* Quæ voces illud nobis profectò confir
 » mant, divinæ misericordiæ, inde usque ab ære
 » nitate, fuisse propositum, ut homines universos
 » ad se traheret modo quodam sufficienti, atque
 » adeò suavi, impulsiones illas ultro eorum motu
 » (i) Osee II. (k) Jerem. 31.

tibus immittendo, quò cœlestem doctrinam & recipiant ipsi, & degustent: quæ quidem beneficentia libertatem minimè corrumpit. Urget illa quidem, non tamen arbitrium sui cuiquam adimit: tanta est manus divinæ cor nostrum tangentis suavitas: ita in istis permotionibus animi, integrum nobis est aut assentiri, aut dissentire, atque repugnare; utque dant eam ut possimus, si lubet; ita earundem suavitas libertatem nostram conservat & tuetur. *Si scires donum Dei,* (ajebat Dominus mulieri Samaritanæ) *& quis est, qui dicit tibi, Da mihi bibere; tu forsitan petisses ab eo:* (1) quasi diceret; Posses eo dono uti, etiam si maneret libertas ad petendum, non petendumve. Nec ignoras, Vir Cl. quin fiat hæc verba Christi: ex quibus illud efficitur, negantem quin aut irritam gratiam Dei reddere, aut efficacem, arbitrium nostrum queat, verbo Dei refragari, pugnare cum SS. Patribus, contra experientiam niti, & in excommunicationem incidisse à Tridentino Concilio jactam in eos qui aliter sentiant. Et verò utrumque penès nos est, aut oblatam gratiam accipere, aut eandem rejicerere ac repudiare. Proinde noli, Vir Cl. sic aut sentire, aut loqui: blasphemus enim sis in summam bonitatem, quasi hæc exitii tui causa sit: ut enim bona Dei suffureris, si absque ejus gratia vitam beatam te consequi posse aut censeas, aut prædices; sic in ejus misericordiam sis injuriosus, si eam tibi defuisse tibi persuadeas. Omnino, ut nisi profiteamur plurima maximaque beneficia

H 4

pro-

(1) Ioann. 4.

„ profecta in nos esse ab illo, cuius est *omne datum*
 „ *optimum, & omne donum perfectum*, (m) illius libe
 „ raltatem offendimus; sic in eiusdem bonitates
 „ blasphemamus, si nihil opis, nihil auxilii nos
 „ ea tulisse profitebimur. Ita nihil aliud mihi
 „ possum de te persuadere, nisi quæ dicis cum
 „ quæ sentis pugnare; quandoquidem quàm ver
 „ certaque sint quæ adstruo, deprehendere
 „ potuisti non tantum apud sanctos Ecclesiæ Do
 „ ctiores, qui primis quinque seculis floruerunt
 „ sed etiam in verbo Dei, inque Testamento
 „ teri æquè & novo.

Hæc, unà cum mentis perturbatione non le
 ruborem quoque misero injecerunt: ita & lingua
 „ & mente titubans, Ego verò, inquit, precor
 „ Deo quotidie, ut si non sum in vera Ecclesi
 „ ad eam me reducere dignetur. Quæ ubi per
 „ acta sunt, Calvinistici Ministri tum Gebennens
 „ tum Latobrigenses, circumspicientes se se, agno
 „ scentesque non posse se ferre tam acrem adverte
 „ rium; illius petitionibus si non eludendis, debili
 „ randis certè utcunque, de communi consilio con
 „ stituunt ad certamen descendere cum Francisco
 „ atque ad eò Tononi ad dictam diem ad futuros
 „ spargunt in vulgus: sed ubi ea dies advēnit, adfr
 „ nullus quàm victoriã tam illustri non contentus for
 „ tis athleta, Gebennam se, in arcem sectæ iturum
 „ ipsis significavit, fecitque: quartum igitur cum
 „ redisset, cum inveterato illo dierum malorum
 „ egit.

„ Vides, Vir Cl, agitur animus tuus hinc inde

(m) *Iac. i.*

sollicitudinibus curisq[ue] non levibus. Nimirum
 agnoscis verissimam certissimamq[ue] esse do-
 ctinam Catholicæ Ecclesiæ; quæ ut te aliàs la-
 cte aluit, ita nunc invitat ad reditum. Adejus
 gremium redito, quod à te quin vehementer
 optetur, dubitare nequeo. Per hanc, tibi sinum
 misericordiæ suæ aperit Pater misericordiarum;
 per te unum stabit, quò minus is te excipiat. Il-
 lud reputa ipse tecum, ætatem tuam hancce an-
 norum septuaginta tanquam nuncium esse qui
 te commoneat de instante è vitâ exitu, atque
 adeò de ratione reddendâ Deo quàm exactissi-
 mè, de cunctis factis, dictis, cogitationibus, cõ-
 siliis. Quòd si illud te fortè angit, si ad Ecclesiã
 redieris, ad egestatem te redactum iri, caritu-
 rumq[ue] iis quæ ad vitam tuendam necessaria
 sunt, sic habeto, polliceri me tibi Summi Pon-
 tificis nomine, de futurum tibi nihil; contra,
 omnia abundè tibi suppeditatum iri, quæ ad
 vitæ commoda pertineant. Atque hæc ultima
 denunciatio commovit magnoperè infelicem
 hæresiarcham: sed vicit infeliciter funesta illa co-
 gitatio, quis futurus esset de se hominum sensus,
 qui sermones, si faceret quod faciendum videbat:
 ita mortuus est in peccato suo. Nimirum catena
 obstinatæ voluntatis, de quâ S. Augustinus, (n)
 cum constrinxerat: postque tam multa crimina
 perpetrata, tandem miserum addixit infauitissimæ
 æternitatis cruciatibus, qui nihil unquã remittent.
 Adeò formidolosum est resistere vocanti Deo, e-
 jusque lumini esse rebellem! quot peccata, tot vin-
 cula,

H 5 cula,

(n) l. 8, Confess. c. 5.

cula, ajebat Sanctus Gregorius: meritóque dictabat Sanctus Joannes Chrystomus, Qui semel pudoris & verecundiæ fines transilierit, eum ferè sensum amittere paulatim rerum omnium, quæ ad vitam alteram pertineant: nec leni correptione flectitur, nec minis cedit, nec devincitur beneficiis: malitia illius extrema est *Frons mulieris meretricis facta est ei: [o] nescit evadere.*

(o) Jerem. 3.

CAPUT II.

Parochos constituit, Orationes horarum quadraginta indicit; Cruces ad Gebenne muros postliminiò erigit.

Cùm in dies grex cresceret, partium suarum existimavit gnavus Paterfamilias, non ovibus tantum sed etiã Pastoribus prospicere. Poscit ab illusterrimo Episcopo Gebenneensi, Sacerdotes tum seculares tum Religiosos, illis Parochiarum curam proventusque traditurus, hos ad ministerium verbi Dei adhibiturus. Neutrum sine summâ difficultate fieri potuit: nam qui primi Parochi constituti, iis vix suppeditare potuit unde alerentur, freudentibus de more hæreticis, Catholicosque tenues & accisis opibus egètes oppugnãtibz acciter: cùmque obstinatè in suscepto semel errore cæcutirent Calvinistæ potentiores, nec ad lumen quod ab Apostolico Viro ultro ingerebatur, aperirent oculos; Parochos Adesque sacras tanquam onus Æternæ gravius detrectantes, nihil tam av-